

Lieta C-393/23**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2023. gada 28. jūnijs

Iesniedzējtiesa:

Hoge Raad der Nederlanden (Nīderlande)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 23. jūnijs

Kasācijas sūdzības iesniedzējas:

Athenian Brewery SA

Heineken NV

Atbildētāja kasācijas tiesvedībā:

Macedonian Thrace Brewery SA

Pamatlietas priekšmets

Pamatlieta skar strīdu starp *Macedonian Thrace Brewery SA* (turpmāk tekstā – “*MTB*”), no vienas puses, un *Athenian Brewery SA* (turpmāk tekstā – “*AB*”) un *Heineken NV* (turpmāk tekstā – “*Heineken*”), no otras puses, par konkurences tiesību pārkāpumu, ko Grieķijas alus tirgū ir izdarījusi *AB. MTB* par šo pārkāpumu vēlas Nīderlandes tiesā solidāri vērsties gan pret *AB*, gan tās mātesuzņēmumu *Heineken*, kas ir reģistrēts Nīderlandē.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Attiecīgais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, pamatojoties uz LESD 267. pantu, attiecas uz Nīderlandes tiesas jurisdikciju saistībā ar prasību pret *AB*, kas celta saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 1215/2012”) 8. panta 1) punktu. Šajā sakarā rodas jautājums, vai prezumpcija par mātesuzņēmuma

noteicošu ietekmi meitasuzņēmumā ir spēkā arī vērtējot to, vai ir izpildīts nosacījums, ka starp prasībām pret abiem uzņēmumiem ir tik cieša saistība, ka ir lietderīgi tās izskatīt un izlemt kopā.

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai tādā lietā kā pamatlieta tiesai, kas atrodas mātesuzņēmuma reģistrācijas vietā, pārbaudot savu jurisdikciju attiecībā uz citā dalībvalstī reģistrētu meitasuzņēmumu, pamatojoties uz Regulas Nr. 1215/2012 8. panta 1) punktu, šajā noteikumā paredzētās prasības par ciešas saistības esamību kontekstā ir jāņem vērā konkurences tiesību normās atzītā prezumpcija par mātesuzņēmuma noteicošo ietekmi uz meitasuzņēmuma saimniecisko darbību, kas ir attiecīgās lietas priekšmets?

2. Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, kā šajā kontekstā ir jākonkretizē kritērijs, kas formulēts spriedumos *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37) un *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449)? Vai šajā gadījumā, apstrīdot mātesuzņēmuma noteicošo ietekmi uz meitasuzņēmuma saimniecisko darbību, pieņemumam par jurisdikcijas esamību attiecībā uz šo meitasuzņēmumu atbilstoši Regulas Nr. 1215/2012 8. panta 1) punktam ir pietiekami, ka nevar jau sākotnēji uzskatīt par neiespējamu, ka šāda noteicoša ietekme nepastāvēja?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

LESD 101. un 102. pants

Regulas Nr. 1215/2012 4. panta 1. punkta un 8. panta 1) punkts

Īss faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 *MTB* ir Grieķijā reģistrēta alus darītava, kura darbojas Grieķijas alus tirgū. *AB* ir Grieķijā izvietota alus darītava, kas pieder *Heineken* grupai. *Heineken* ir Nīderlandē reģistrēta sabiedrība, kura nosaka *Heineken* grupas stratēģiju un mērķus. Tā pati neveic un nekad nav veikusi darījumus Grieķijā. Šajā tiesvedībā aplūkojamā laika periodā *Heineken* īpašumā netieši bija 98,8 % *AB* akciju.
- 2 Grieķijas konkurences iestāde ar 2014. gada 19. septembra lēmumu konstatēja, ka laika periodā no 1998. gada septembra līdz 2014. gada 14. septembrim *AB* esot ļaunprātīgi izmantojusi savu ekonomisko varu Grieķijas alus tirgū un šī darbība esot kvalificējama kā vienots un turpināts LESD 102. panta un Grieķijas Konkurences likuma 2. panta pārkāpums.
- 3 *MTB* cēla prasību *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande, turpmāk tekstā – “*Rechtbank*”), lūdzot konstatēt, ka *Heineken* un *AB* ir solidāri atbildīgas par iepriekš minēto konkurences tiesību normu pārkāpumu Grieķijas

alus tirgū un tām ir solidāri jākompensē kopējais kaitējums, kas *MTB* ir nodarīts šī pārkāpuma rezultātā. *Heineken* un *AB* pakārtoti lūdza *Rechtbank* atzīt, ka tās jurisdikcijā nav izskatīt prasību pret *AB*. *Rechtbank* apmierināja šo prasījumu un lēma, ka tās jurisdikcijā nav izskatīt prasību pret *AB*.

- 4 *Gerechthof Amsterdam* (Amsterdamas apelācijas tiesa, Nīderlande, turpmāk tekstā – “*Gerechthof*”) apelācijas tiesvedībā atcēla *Rechtbank* spriedumu un noraidīja pakārtoto prasījumu. Pēc tam *Heineken* un *AB* iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā, *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa, turpmāk tekstā – “*Hoge Raad*”).

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 5 *Rechtbank* pirmajā instancē nosprieda, ka, balstoties uz Regulas Nr. 1215/2012 4. panta 1. punktā nostiprināto pamatnoteikumu, tās jurisdikcijā ir izskatīt prasību pret *Heineken*, jo uzņēmums ir reģistrēts Amsterdamā, Nīderlandē. Tomēr attiecībā uz *AB Rechtbank* uzskata, ka saskaņā ar attiecīgās regulas 8. panta 1) punktu tai nav jurisdikcijas, jo nav izpildīts šajā noteikumā paredzētais nosacījums, ka ir jābūt ciešai saistībai starp prasību pret *Heineken* un prasību pret *AB*.
- 6 *Rechtbank* sprieduma atcelšanas pamatojumam *Gerechthof* vispirms norāda, ka, vērtējot pret *Heineken* izvirzīto iebildumu, Nīderlandes tiesa nevar izvairīties sniegt *AB* rīcības un Grieķijas konkurences iestādes vērtējumu. Ja par tiem pašiem faktiskajiem apstākļiem tiek celta prasība Grieķijas tiesā, nevar noraidīt iespēju, ka tā sniedz citu vērtējumu kā Nīderlandes tiesa. Tādēļ, ņemot vērā pretrunīgu nolēmumu risku, principā ir izpildīts Regulas Nr. 1215/2012 8. panta 1. punktā paredzētais nosacījums, ka ir lietderīgi prasības izskatīt un izlemt kopā.
- 7 Vai pret *Heineken* celtā prasība var tikt apmierināta, ir jāprecizē pamata lietā. Tikai tad, ja jau sākotnēji ir saprātīgi uzskatīt par neiespējamu apmierināt attiecīgo prasību, lietas iesniegšanu Nīderlandes tiesā varētu kvalificēt kā Regulas Nr. 1215/2012 jurisdikcijas noteikumu ļaunprātīgu izmantošanu. Izskatāmajā lietā tas tā nav. Šobrīd nevar pietiekami droši noraidīt iespēju, ka no konkurences tiesību viedokļa *AB* un *Heineken* ir jāuzskata par vienu uzņēmumu.
- 8 Savienības tiesību ziņā būtiskā jautājuma kontekstā, vai *AB* varēja saprātīgi paredzēt, ka pret to var tikt celta prasība Nīderlandes tiesā, ir svarīgi tas, ka *AB* Grieķijā tirgo alu ar “*Heineken*” preču zīmi un ietilpst *Heineken* grupā. *AB* ir izvirzīts iebildums, ka, tirgojot tostarp attiecīgo alu, tā ļaunprātīgi izmanto savu dominējošo stāvokli šajā tirgū. Tas ir bijis saprātīgi paredzams, ka šāds iebildums tiek izvirzīts arī *Heineken* un prasība tiek iesniegta tiesā attiecīgās sabiedrības atrašanās vietā, jo iebildums ir tieši saistīts tās piederību šai uzņēmumu grupai un alus preču zīmi, kuras īpašnice ir *Heineken* grupa.
- 9 Kasācijas tiesvedībā *Heineken* un *AB* vēršas pret *Gerechthof* nolēmumu. Tās tostarp uzskata, ka *Gerechthof* nav pietiekami izskatījusi jautājumu, vai *Heineken*

ir noteicoši ietekmējusi *AB* rīcību un tādēļ tās abas ir kvalificējamas kā viens uzņēmums.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 10 Izskatāmā lieta skar Savienības konkurences tiesību normu (LESD 101. un 102. pants) individuālu piemērošanu. Saskaņā ar Tiesas judikatūru par vienotu konkurences tiesību pārkāpumu ir iespējams vērsties pret juridiski atšķirīgām vienībām, ja tās veido vienu uzņēmumu, ņemot vērā, ka šis jēdziens attiecīgajā kontekstā apzīmē ekonomisku vienību¹. Šāds viens uzņēmums pastāv, ja mātesuzņēmums kontrolē sava meitasuzņēmuma rīcību, ko var pierādīt, konstatējot, ka mātesuzņēmums var noteicoši ietekmēt meitasuzņēmuma rīcību un šādu ietekmi ir arī faktiski īstenojis, vai arī konstatējot, ka meitasuzņēmums savu uzvedību tirgū nenosaka autonomi, bet gan būtībā piemēro mātesuzņēmuma dotus rīkojumus, it īpaši ņemot vērā ekonomiskās, organizatoriskās un juridiskās saiknes, kas apvieno šīs abas juridiskās vienības. Noteicošas ietekmes esamību prezumē, ja mātesuzņēmuma īpašumā tieši vai netieši ir visi vai gandrīz visi meitasuzņēmuma aktīvi. Tomēr šī prezumpcija var tikt atspēkota, mātesuzņēmumam iesniedzot pierādījumus, ka tā īpašumā gan ir (gandrīz) visi meitasuzņēmuma aktīvi, tomēr šīs prakses norises laikā tas nesniedza meitasuzņēmumam norādījumus un nedz tieši, nedz netieši, ne arī konkrēti ar iecelto vadītāju starpniecību nepiedalījās meitasuzņēmuma lēmumu pieņemšanā attiecībā uz attiecīgo saimniecisko darbību².
- 11 Tiesa 2015. gada 21. maijs spriedumā *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, 21.–25. un 33. punkts) jau ir lēmusi par jurisdikciju konkurences tiesību kontekstā, pamatojoties uz tiesisko regulējumu, ko piemēroja pirms Regulas Nr. 1215/2012 8. panta 1) punkta. Tajā Tiesa ir izklāstījusi, ka pastāvēja tā pati faktiskā un juridiskā situācija, jo attiecīgie uzņēmumi ģeogrāfiskā un laika ziņā dažādā veidā bija piedalījušies ar Komisijas lēmumu atzītā vienotā un turpinātā pārkāpumā. Tādēļ Tiesas ieskatā šie uzņēmumi varēja paredzēt, ka pret tiem var tikt celtas prasības tiesā dalībvalstī, kurā vismaz viens no tiem ir reģistrēts, jo attiecīgie uzņēmumi piedalījās vienotā pārkāpumā un līdz ar to bija skaidrs, ka tie atbild par pārkāpuma rezultātā nodarīto kaitējumu.
- 12 2015. gada 28. janvāra spriedumā *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37, 64. punkts) un 2016. gada 16. jūnija spriedumā *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449, 45. un 46. punkts) Tiesa ir lēmusi, ka tiesai jāizvērtē visa tās rīcībā esošā informācija, tostarp, atbildētājas izvirzītie iebildumi. Jurisdikcijas pārbaudes posmā tomēr nav jāveic plašs pierādījumu iegūšanas

¹ Skat. tostarp spriedumus, 2019. gada 14. marts, *Skanska Industrial Solutions u.c.*, C-724/17, EU:C:2019:204, 28.–47. punkts, un 2021. gada 6. oktobris, *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, 32.–44. punkts.

² Skat. tostarp spriedumu, 2022. gada 12. maijs, *Servizio Elettrico Nazionale u.c.*, C-377/20, EU:C:2022:379, 105.–112. punkts.

process par strīdīgajiem faktiem, kas ir svarīgi gan jautājumā par jurisdikciju, gan attiecībā uz izvirzītā prasījuma esamību.

- 13 Faktiskie apstākļi izskatāmajā lietā atšķiras no tiem, kas bija spriedumā *CDC Hydrogen Peroxide*, jo apgalvoto konkurences tiesību normu pārkāpumu ir konstatējusi nevis Eiropas Komisija, bet gan Grieķijas konkurences iestāde, un tas attiecas tikai uz meitasuzņēmumu *AB*. Ir skaidrs, ka *Heineken* pati nav tieši veikusi faktisku darbību Grieķijas alus tirgū. Prasība pret *Heineken* ir balstīta uz *MTB* argumentāciju, ka brīdī, kad *AB* pārkāpa [LESD] 102. pantu, *Heineken* un *AB* veidoja vienu uzņēmumu, jo *Heineken* noteicoši ietekmēja attiecīgo *AB* saimniecisko darbību, un šī iemesla dēļ *Heineken* ir solidāri atbildīga par apgalvoto pārkāpumu. Tādēļ ciešā saistība Regulas Nr. 1215/2012 8. panta 1) punkta izpratnē var tikt balstīta tikai uz apgalvoto noteicošo ietekmi. Ja atbildētājs, kā tas ir izskatāmajā lietā, pamatoti apstrīd šajā sakarā izteiktos prasītāja apgalvojumus, rodas jautājums, vai tiesai, pārbaudot savu jurisdikciju saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 8. panta 1) punktu – spriedumu *Kolassa* un *Universal Music International Holding* izpratnē –, par pamatu ir jāņem iepriekš 10. punktā minētā prezumpcija, proti, ka mātesuzņēmumam ir noteicoša ietekme, ja tā īpašumā ir (gandrīz) visi meitasuzņēmuma aktīvi. Atbildot apstiprinoši uz šo jautājumu, tiesai, kas atrodas vietā, kur mātesuzņēmums veic savu uzņēmējdarbību, ir jāpieņem, ka tās jurisdikcijā ir izskatīt prasību pret ārvalsts meitasuzņēmumu, izņemot gadījumu, kad pēdējais *a priori* (bez detalizētiem pierādījumiem) var atspēkot attiecīgo prezumpciju. Turpretim, ja tiesa, pārbaudot savu jurisdikciju, nevar balstīties uz iepriekš minēto prezumpciju, tai, pamatojoties uz šajā sakarā izteiktiem lietas dalībnieku apgalvojumiem un iebildumiem (bez detalizētiem pierādījumiem), ir jāizvērtē, vai ir pietiekams pamats uzskatīt, ka mātesuzņēmums noteicoši ietekmēja attiecīgo meitasuzņēmuma saimniecisko darbību.
- 14 Atbilde uz šo jautājumu rada pamatotas šaubas. No vienas puses, Tiesas atzītās noteicošas ietekmes prezumpcijas mērķis ir nodrošināt Savienības konkurences tiesību normu neierobežotu izpildi, un ir grūti sniegt pretējus pierādījumus, kas vajadzīgi, lai atspēkotu prezumpciju par izšķirošu ietekmi³. No otras puses, Regulai Nr. 1215/2012 ir pašai savi mērķi un tā ir jāinterpretē, ņemot vērā attiecīgos mērķus. Šajā sakarā nozīme ir tam, ka minētās regulas 8. panta 1) punkts ir jāinterpretē šauri, proti, tādā izpratnē, ka šo interpretāciju var piemērot tikai situācijām, uz kurām skaidri attiecas konkrētā regula, jo notiek atkāpe no pamatnoteikuma, ka jurisdikcija ir atbildētāja domicila tiesai. Apstiprinoša atbilde uz attiecīgo jautājumu vairumā gadījumu nozīmētu, ka pret juridiskām personām, kurām ir starptautiskas uzņēmumu grupas attiecības, par apgalvoto konkurences tiesību pārkāpumu – neatkarīgi no tā, kurā dalībvalstī tās ir reģistrētas un kurā valstī ir veikta attiecīgā saimnieciskā darbība – var tikt celta prasība tās juridiskās personas atrašanās vietas tiesā, kuras īpašumā tieši vai

³ Skat. spriedumu, 2021. gada 15. aprīlis, *Italmobiliare u.c./Komisija*, C-694/19 P, nav publicēts, EU:C:2021:286, 58. punkts, un ģenerālvokāta A. Ranta [A. Rantos] secinājumus lietā *Servizio Elettrico Nazionale u.c.*, C-377/20, EU:C:2021:998, 159. un 160. punkts.

netieši ir visi vai gandrīz visi aktīvi. Tādēļ īpašā jurisdikcija, kas paredzēta Regulas Nr. 1215/2012 8. panta 1) punktā, varētu tikt plaši piemērota konkurences tiesību kontekstā.

- 15 Ņemot vērā šaubas par Regulas Nr. 1215/2012 un ar to saistītās judikatūras interpretāciju, *Hoge Raad* uzdod iepriekš minētos prejudiciālos jautājumus.

DARBBA VERSIJA